

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1. in 16. vsakega meseca. Uredništvo v Trstu, ul. Ruggero Manna št. 20, I. n. Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Trstu, Hrvatski na naslov Vinko Šepić nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L 24.— Upravništvo v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Štev. 7.

V Trstu, dne 1. aprila 1921.

Leto II.

AL. HREŠČAK:

O notranji preuredbi „Zveze“.

V našo organizacijo sili s tajno a nezdržno silo letargija, t. j. hiranje duha. Če napreduje v tem tempu še nekoliko časa, nas bo objel kmalu ledenomrzli dih kadaverja. Naša organizacija je postala konsorcij za vzdrževanje dveh listov, reducirala se je na predsednika in blagajnika, njeno delovanje na predsednikove intervencije. Vsi poskusi galvaniziranja posameznih vnetih tovarišev (predvsem v našem listu) ostanejo žalibog poskusi, ki ne morejo vzpodbujati k nadaljnjemu eksperimentiranju.

»Učiteljski list« ni izraz teženj naše organizacije, ni njen bojni klic, ni zrcalo njenega delovanja, niti vidno znamenje njene duhovne strukture, ampak — in to je bridka resnica — njen umetni rednik. Razmerje, ki mora vladati med vsako organizacijo in njenim glasilom, postaja v našem slučaju — počasi, a gotovo — nerazmerje. Življenje, ki bi moralo pluti v organizaciji in čigar valovanje bi se moralo reflektirati v glasilu, je pri nas če hočem biti optimist — še v embrijskem stanju; to stanje pa ne dviga valov, ne meče refleksov — zato nimamo glasila. Želeti bi bilo, da bi prešinjal organizacijo enoten duh. — To bi bilo idealno stanje. — Pri nas ga nedostaja. Toda potrpljenje: nesreča ni še tako velika; se pač diferenciramo. Diferencijacija je pa predpogoj vsakega razvoja. Tako v splošnem je to gotovo resnica; v našem slučaju je treba razumeti diferencijacijo cum grano salis. Le v toliko, v kolikor se diferencijacija tudi spozna kot razvojni činitelj in zavestno nastavi svoje delo v njeni smeri, tvori predpogoj kulturnega razvoja. V vsakem drugem slučaju pomeni vezanje sil, hromenje volje posameznikov in celote. Kot nujna posledica se pojavi letargija, ki je predstopnja smrti.

Ta drugi slučaj je naš slučaj.

Mi učitelji dobro vemo, da ne predstavljamo duhovne enote. Gospodarsko, razredno: pač; a nič več, pa tudi nič manj. Ta gospodarska in če hočemo tudi pravna enota nas sili v enotno organizacijo; tudi naše pičlo število govori za to. Vsi drugi razlogi pa nas silijo v diferencijacijo. Prihodnje delegacijsko zborovanje bo stalo pred težko (a po mojem mnenju neizvršljivo) nalogo, ohraniti enotno organizacijo, ustvariti pa kljub temu vse pogoje za uspešno socijalno, to je predvsem gospodarsko-politično in kulturno delo svojih članov. Brez tega dela ne pomenja učiteljstvo v narodni strukturi ničesar. To delo pa je mogoče le na podlagi programatičnega načrta. Naša organizacija nam ne more dati tega načrta, ker je kot zveza različnih duhovnih tendenc le kompromiserska organizacija. Naš narod je na ta način oropan osmih sto kulturnih delavcev; to je zločin, za katerega — vem — ne bo hotel in mogel prevzeti »Zvezin« upravni odbor nikake odgovornosti. In da je mera polna, treba ugotoviti še to: teh osemsto učiteljev po veliki večini ne lenari, — dela. To delo pa je brez načrta, obsojeno že a priori, da ne obrodí sadu — pomenja torej negospodarsko trošenje sil. In to je drugi greh; — ne na narodnem telesu, ampak na telesu naših organizirancev.

Ni družega torej, kot da zasadimo svoj secijski nož v ta kardinalen problem naše »Zveze«. Če »Zveza« tega problema ne reši, se mora raziti v interesu učiteljstva in naroda. V tem trenutku upam, da razpad »Zveze« ni neizogiben. Teoretično, t. j. sama na sebi je ta naloga izvršljiva; gre le za to, ali bomo znali dobiti poti in sredstva za to realizacijo.

Prvi korak je, da se posamezne duhovne smeri skušajo programatično grupirati in izčistiti, in sicer na nevtralnih tleh naše »Zveze«. Vse drugo bo sledilo samo po sebi.

VELJKO SOKOLIČ:

(Svršetak.)

Iz šolske prakse.

(Bileška.)

»Sečam.«

»Pa?!«

Dete je oborilo glavu.

Ja sam zašutio.

Onaj drugi naš pasulj rasao je, procvetao i čak oplodio se. Deca su pomnjivo promatrala čitav njegov razvoj i tako i nesvesno ponavljala sve ono gradivo, što smo ga mi na šetnjama i u školi promatrajući razvoj bilja proučili.

Bio sam zadogvoljan sa zanimanjem i znanjem dece, ali sam hteo prodreti dublje u dušu onoj trojici, kao i ostaloj deci, da ih poučim, osvedočim o štetnim posledicama uživanja alkohola za to, jer je to uživanje su u mestu X prilično običajno. Vodila me kod toga misao: više čina, manje reči! — Da, reči ostoju ovakim slučajevima reči osobito u ovakim slučajevima i dobro se može ovde aplicirati ona: Po jednom uhu unutra, po drugom van! Zašto? Zato, što je uživanje alkohola prešlo iz neznanja u strast, što se dnevno sugerira o njegovom blagotvornom delovanju, nego i zato, što se tu sklonost baštinilo. Taj biogenički zakon naš je narod veoma dobro i jasno izrazio rečima: Kakvo drvo takav klin; kakav otac takav sin.

Tu dakle apstraktna predika o štetnom delovanju alkohola — po mojem sudu — ništa ne pomaže, nego treba utecajem na osetila i kroz njih činjenicama segnuti duboko u dušu, da se ustrajnim utiscima, zornim predodžbama i neumoljivom logikom očevidnih dokaza, utisne u biće individua jasne, određene predodžbe, koje će se uvek budno uzdizati kao diametralne opreke baštinjenim ili nasledjenim sklonostima, kada se ove stanju buditi.

Iznesoh pred decu zgodnu sliku, koja je prikazivala alkoholičara kako u pijanstvu počinja nedela, a deca i žena mu stišću se, drhću od straha pred njim. Bilo je svakojakih priredaba.

Upotrebih zgodnu priliku i razložih tek sada deci zle posledice uživanja alkohola: nesamo za onoga, koji se piću podaje i za njegovu obitelj, nego i porod njegov.

Deca izidjoše iz škole. Ostao je u školskoj sobi samo onaj dečak, koji je pio »kad je bilo mrzlo.« Čedno pristupi k meni, pogleda me, a zatim reče:

»Gospodine učitelju, ja ne ću piti rakije.«

Pogladih ga po kosi i rekoh mu:

»Ivane, održi tvoje obećanje!«

»Hoću, gospodine učitelju! I oću sam sve ispričevao, što sam u školu vidio.«

Dete ode, a ja sam ga pogledom pratio i setio se reči francuskoga psihologa Gustava le Bona, što no ih iznese u svome delu »Mišljenja i verovanja«: »Sposobnost gospodarenja nad afektivnim impulsima sačinjava bitni element civilizacije. Nikakav socijalni život ne može postojati bez ove esencije svakoga morala.«

Obuzdavanje afektivnih impulsa običajem, moralom i zakonima, ne predstavlja borbu između osećanja i razuma, već borbu između različitih osećanja, koja razum dovodi u sukob.« —

Prava svrha nauke jeste stalna borba protiv samovolje prirode.

V. Š.:

Razglednice

kao učevno sredstvo mogu nama učiteljima vrlo poslužiti u čitavoj obuci, a ponajvećma u zemljopisnoj. Njima možemo buditi ne samo estetsko čustvo i smisao za umetnost, nego i unapredjivati sve detetove intelektualne i moralne sposobnosti. Gde ne može pomoći učiteljeva reč i obuka, tu će mu priškočiti u pomoć slika svojom velikom privlačivošću. Slike govore mnogo gledaocu, znade li jo samo čitati (razumevati). U djačetu budi zdravu maštu i podaje obuci neku realniju podlogu u pomanjkanju dašto zornih pomagala. Verbalizam je najveća mana naših škola (pošto ova manjkaju) i ne vodi k svrsi ni uspehu. Puke reči ne stvaraju čiste pojmove o ničemu. Mi stariji, bogatiji na zornim predodžbama, možemo štošta shvatiti i samim govorom i tumačenjem putem asocijacije i analogije, ne mogu to nasuprot deca, kojima je duša, rekô bi, tabula rasa. — Našeg učenika valja da podučava život, predmeti, učila, zorna pomagala; valja ga učiti putem svih njegovih pet osetila, osobito u realijama, pošto jedino ovako može doći do jasnih predočaba i vernih pojmova o nečemu. Što više učenici rabe u obuci svoja čustila, tim solidnije bit će njihovo znanje, tim većma unapredit ćemo njihove duševne sposobnosti. Vidjevši u nekoj gradskoj školi 5—6 soba raznih zbirki, usklikoh: Blago tebi, učitelju na ovakovoj školi, pošto tu podučavaju i govore predmeti (objekti)! Naše seoske jugoslovenske škole jesu nažalost prazne, al' imademo jedino narav (prirodu) i — slike, pa razglednice, kojima se mi nastavnici moramo služiti svagde i svagda u obuci, pa i u zemljopisnoj. Kakva li razlika u obuci, nabrojaju li i čitaju deca gradove na zemljovidu, ili, ako im naš zemljovid, (crtež) nosi slike dotičnih gradova! Dečja mašta znat će nadopuniti manjkavosti slike tako, da će mu ona u duši ukrisiti, probuditi žive slike pune životâ. Držim, da bi se zemljopisna obuka morala počimati putovanjem, dotično izletima već u zavičajnoj obuci, iza koje valja da sledi umišljena putovanja pomoću pripovedanja, crteža i razglednica. Imam li, prime-rice, za obučnu svrhu putovanje iz Pazina do Trsta, nije li najnaravnije (iza samog putovanja) da nacrtam na ploči želez. prugu, a uz nju nanižem slike (razglednice) mesta i krajeva, što ih sretamo na putovanju, pa da što i Pazina te Trsta. Crtež, učiteljevo pripovedanje i razglednice stvorit će obuku zanimivom, živom, a što je glavno, deca će si tako moći stvoriti o tome jasnije predodžbe, a napokom će ovako oni naučiti zemljopisno gradivo lašnje i vernije. Svrha je postignuta. Osvedočen sam, da bi se valjalo već u početnoj obuci posluživati razglednicama i drugim slikama u svrhu, da deca shvate slike prisposobom poznata objekta i slike mu. Svršishodno je za to, da učitelj poseduje što bogatiju zbirku razglednicama, a mogli bismo do njih doći uzajamn. razišiljanjem. Razglednice neka nam predstavljaju nesamo gradove (zgrade), nego i reke, gore okolice i priroda. Tko od nas nastavnika imade više slika i razglednica, imat će i bolji uspeh u Zemljopisu i u svim ostalim realnim predmetima.

Dobri učitelji so kakor oblaki neba: v svojih besedah orme, v svojem življenju svetijo in s svojim delovanjem prinašajo deželi veliko sadu.

Bühring.

Vsakdo si daje sam svojo vrednost, in mi smo veliki in majhni, kakoršna je naša lastna volja.

Smiles.

Pouk materinščine v ljudski šoli.

Referat Ivana Vovka.

(Konec.)

Spisje.

Namen spisja je, da se učenci nauče spraviti na papir svoje misli v pravilnem jeziku in logični razporedbi.

Najprej mi je omeniti, da se v najnovejšem času od priznanih modernih pedagogov in šolskih praktikov naglašja potreba gojiti prosto spisje. Znani so v tem oziru zlasti Scharrelmann, Jensen, Lamzus in drugi. Ti zahtevajo le prosto spisje. Nekateri dovolijo kvečjemu to, da daj učitelj več tem, med katerimi naj učenec izbira, drugi pa gredo še dalje in pravijo: Sploh nobenih tem, učenci naj pišejo sami, o čemer hočejo, navadno iz svojega življenja; te spisne vaje naj bodo nekaki otroški dnevnik.

Za to stališče govore sledeči razlogi: 1. Če smo postavili načelo, da bodita vzgoja in pouk individualna, da ustvarjaj otrok sam od sebe, tedaj ne smemo treti nikakega obnavljanja ne brezsmiselnega ponavljanja. 2. Naloga, ki si jo je učenec sam izbral, bo res njegovo delo in ogledalo njegovega znanja in njegove individualnosti. 3. Take naloge imajo za učenca brez dvoma veliko večjo privlačnost, kakor pa šablonsko ponavljanje učiteljevih besed. 4. Take spisne vaje in naloge vzamejo pouku manj časa, ker odpade priprava.

So pa tudi razlogi, ki govoré proti temu ekskluzivnemu stališču.

To stališče stavi prvič visoke zahteve v učenca in učitelja. To postopanje obeta uspeh pri otrocih iz boljših hiš, ki imajo že doma dobro vzgojo, zlasti otroci boljših meščanskih krogov. Dalje v neprenapolnjenih razredih, ki štejejo kvečjemu po 30 otrok.

Dalje pa treba pomisliti, da se izpremeni vsaka pretirana čednost v greh, da govorim s Cankarjem, torej tudi pretirano individualiziranje otroka utegne biti vzgoji na kvar. Prav je, če jemljemo v ozir individualnost do neke mere, vendar pa moramo pomisliti, da se pozneje v življenju svet prav nič ne ozira na individualnost posameznikov, zato bi utegnili pretiravanje v tem oziru otroka razvaditi in pomehkužiti.

Tretjič, vemo vsi, da so današnje kulturne pridobitve sad tisočletij in da so nešteta pokoljenja sodelovala pri tej ogromni zgradbi. Torej ne moremo zahtevati od otroka ali gojenca, da ustvarja sam vse nanovo.

Končno pa se mora gojenec privaditi tudi

mišljenju drugih, spozna naj naziranje družbe, v kateri mu bo živeti in privadi naj se disciplini. To so dovolj tehtni razlogi, ki nam branijo, da bi postavili na tisto ekskluzivno stališče, ampak pojdemo tudi tu po zlati sredi: Zato pa moramo poleg prostega spisja gojiti obnavljanje beril, spise in orise, za katere smo učence zadostno pripravili; pozabiti ne smemo tudi na pisma in opravilne spise. V splošnem velja pravilo: v nižjih razredih prevladuj obnavljanje, v višjih prosto spisje.

Na podlagi povedanega bi delili spisje takole:

1. Obnavljanje berilnih sestavkov in učiteljevega pripovedovanja;
2. prosti spisi s pripravo;
3. prosti spisi brez priprave;
4. pisma in opravilni spisi.

Učno postopanje bi bilo sledeče:

I. Priprava. Učitelj formulira z učenci stavke, ali odstavke, opozarjajoč jih na pravopisne posebnosti, zlasti na ločila. Taka priprava je potrebna v nižjih razredih. V višjih razredih ne formuliramo stavkov tako natančno, vendar pa je po večini dobro dati vsaj razporedbo. (To ne velja za 3. točko.)

II. Spisovanje pripravljene, in sicer kot naloga ali vaja, bodisi šolska ali domača.

III. Popravljanje, ki ga mora učitelj skrbno izvršiti. Naloge popravljamo izven pouka, vaje pa lahko v razredu skupno z otroci.

IV. Popravek, ki ga izvrše otroci. — V slučaju, da je naloga izpadla slabo, je dobro, če pišemo vso nalogo skupno na tablo in v zvezke. Če pri popravljanju mora učitelj izbrati nekatere napake, zlasti take, ki so jih mnogi učenci napravili. Te napake se obravnavajo pred razdelitvijo zvezkov, tako, da poskuša popraviti najprej tisti učenec, čegar je pogrešek, če ne zna on, drug učenec in še le potem učitelj. Seveda je treba napako popraviti z utemeljevanjem, ne pa morda reči: To besedo pišemo tako, ali to rečemo prav tako... Pri prostem spisju brez priprave seveda ni misliti na to, da bi popravili vse pogreške. Zadostuje popraviti nekaj bolj grobih; strogost bi tukaj ne bila na mestu.

Glede pisem bi bilo povedati, da naj so kolikor mogoče naravna, neprisiljena, izvirajoča iz potrebe. Tudi ne smejo biti šablonska, ampak kolikor učencev, toliko različnih pisem.

Slovnica.

Slovniki pouk v lj. šoli je imel nasprotnike že od nekdanj, in ima jih še danes. Zlasti filantropisti in Herbartovi učenci so hoteli vreči slovnico iz šole.

Vkljub temu pa je obveljala zahteva, da se poučuj tudi slovnica na lj. šoli. Toda tudi tu velja načelo da bodi pouk nazoren in razvijajoč. Podlaga je čitanka in živa govorica. Iz žive govorice izvesti pravila, od posameznih vzgledov se preide k splošnim zaključkom, t. j. k slovniskim pravilom.

Razni deli slovnice, kakor oblikoslovje, debloslovje i. t. d. naj se obravnavajo mešano, torej ne smemo se omejiti najprej na oblikoslovje, potem šele, ko bi ta poglavja končali, bi prešli k drugemu. Pouk naj bo koncentričen: t. j. v vsakem šolskem letu iz vseh poglavij nekaj, in sicer se v vsakem naslednjem letu ista snov razširi.

V naslednjem primer, kako bi obravnavali Osejvsko sklanjatev, moških samostalnikov.

Učna slika:

I. Zadnjič smo govorili o sklanjavi ženskih samostalnikov, ki se končujejo na a. Koliko je sklonov, števil. Kako se imenujejo končnice za posamezne sklone? — Sklonila. Danes si bomo ogledali, kako se pregibajo samostalniki moškega spola, ki se končujejo na soglasnik.

II. Brali bomo berilo »Škorca« po stavkih ter si poiskali samost. moškega spola: »Star gozdar je imel škorca, ki je znal prav razločno izgovarjati nekatere besede.« Poiščimo samost. moškega spola »gozdar«, »škorca«. Ta stavek napišimo na tablo, vi pa v zvezke. Vprašaj po besedi »gozdar«. (Kdo ali kaj je imel škorca: gozdar.) Napišimo na strani: »gozdar«, ravno tako »škorca«. Tako se napišejo še sledeči stavki: Tudi sosedov Tone se je tega ptiča zelo veselil, zato je pridno zahajal k gozdarju. Tone pogleduje po lepem ptiču. Urno stopi za krotkim škorcem.

Tako imamo na tabli omenjene stavke in zraven samostalnike v tistih sklonih seveda v isti vrsti, kakor so stavki napisani.

Torej na tabli bi imeli te le samostalnike:

gozdar	imen. gozdar	—
škorca	rod. ptiča	a
ptiča	daj. k gozdarju	u
k gozdarju	tož. škorca	a
po lepem ptiču	mešt. po lepem ptiču	u
za krotkim škorcem	druž. za krotkim škorcem	em

Čitaj prvi stavek! (»Star gozdar...«) Vprašaj po samost. »gozdar«. Po katerem sklonu se vprašamo tako? (Po imenovalniku.) Torej

LISTEK

JOŽE RUPNIK:

1)

Obris zgodovine italijan. slovstva.

Uvod.

Slovenci nimamo menda nobenga enotnega pregleda o italijanski literarni zgodovini. Znana so nam kvečjemu posamezna imena, tako Dante, kojo »Nebeško komedijo« prevaja J. Debevec v »Domu in svetu«, Prešernov učitelj Petrarca, Machiavelli, znan po svojem stavku v razmerju med namenom in sredstvom, D'Annunzio, ki si je prav za prav pridobil več lovorik s svojimi pustolovstvi, kakor pa s peresom.

Ker nas razmere silijo, da se nekoliko natančneje seznanimo s kulturo naših novih bližnjih sosedov Italijanov, mislim, da nikomur ne bo škodovalo, če si malo natančneje ogleda zgodovino italijanskega leposlovja.

Da je obris slovstvene zgodovine, ki ga objavljam v našem listu kritičen, ne morem trditi.

Radi obstoječih razmer sedaj ni na razpolago dovolj virov — držal sem se najbolj dostopnih, ki so mi bili priporočeni in ki bodo objavljeni na koncu razprave. Tudi je treba za tako delo zelo temeljitega študija, ter pisma-učenjaka; vendar pa vkljub temu, upam, da bo ta poizkus marsikomu dobrodošel.

Snov bo razdeljena na sledeče tri dele: I. Postanek in razvoj italijanskega jezika, II. Sistematični pregled leposlovne zgodovine in III. Kratki življenjepisi najznamenitejših italijanskih pesnikov in pisateljev.

I. Postanek in razvoj italijanščine.

Ko je propadla nekdanj tako cvetoča in silna rimska država, se zanjo tipični prepad med patriciji in plebejci ni premostil. Dediči rimskega cesarstva so preskrbeli za obilico naredb in navad, ki so razlikovale premožnejše od nemaničev in ena izmed teh razlik je bila občevalni jezik.

Dočim je bilo plemstvo, posebno v srednjem veku skrben varuh klasične latinščine, je bil živi jezik, ki ga je govorilo priprosto ljudstvo dostopen različnim spremembam in vplivom. Propadu države je sledil propad rimske kulture, posledica je bila, da se je vedno bolj ukoreninjal in razširjal občevalni jezik širših mas. Ko pa se je začel uveljavljati vpliv drugih, tujih jezikovnih plemen, so se potomci latinščine — bilo jih je več — vedno bolj odaljevali od svoje matice in so postali samostojni jeziki: italijanski, francosko-provensalski, španski, portugalski itd. Na pirenejskem polotoku je mnogo pripomogla arabščina jeziku do samostojnosti, na francoskem germanski in keltski, na Romunskem pa slovanski jezikovni elementi.

Če primerjamo te naslednike z ozirom na prvotni jezik, latinščino, uvidimo, da ima italijanščina v svojem besednem zakladu razmeroma najmanj tujih (germanskih, arabskih in grških) elementov; vseh skupaj je komaj desetina. Nadalje so oblike prvotnim-latinskim jako sorodne in čisto jasno dokazujejo svoj izvor (n. pr. tempo — tempus, terra, luce — lux.) To dejstvo si moremo razlagati z zemljepisno lego apeninskega polotoka, ki ni bil tako dostopen jezikovnim in kulturnim vplivom sosedov, kakor pa Francija. Na severu zapirajo Italijo Alpe, na se-

verovzhodu, v Benečiji pa ni bilo misliti na nikako jezikovno asimilacijo s slovanstvom; to je bilo mogoče le na Romunskem, kjer je bilo pleme popolnoma odrezano od svojega bivšega kulturnega središča, zibelke nekdanje rimske države.

Glavne spremembe, ki jih je doživela latinščina, predno je postala iz latinščine samostojen jezik, so bile sledeče:

Prva skupina laških besedi je germanskega izvora: biondo, bianco, lancio etc., arabskega: algebra, alcool, zero etc. in grškega izvora: dogma, chiesa, etc.

Po zakonih di — in asimilacije so se spremenile mnoge latinske besede v italijanske, n. pr.: fatto od factum, cominciare od cuminitiare.

Dočim ima latinščina šest sklonov, si je pridržala italijanščina od vseh le enega, najraje četrtega, (tempus temporis: tempo). Skloni se tvorijo s pomočjo predlogov: il padre, dal (da il) padre, al (a il) padre.

Sprega glagolov je ostala v bistvu neizpremenjena, le nekateri glagoli so privzeli v italijanščini drugo vrsto, kakor so jo imeli v latinščini, (studiare od studere). Poedine oblike za različne čase so se sčasoma spremenile in deloma med seboj pomešale; nastale so v italijanščini nove daljše, opisne oblike.

Prve in najbolj zgodnje oblike in preosnove so razvidne iz raznih napisov V. stoletja; pravih pisanih spomenikov že izrazito spremenjenega jezika pa najdemo šele v sredi X. stoletja. Vzrok temu je spoštovanje, ki so ga gojili Italjani do tradicije in do klasičnih starin.

Med prve jezikovne spomenike štejejo, kakor mi Slovenci, tudi Italjani verske formule in cerkvene pridige.

zapišimo imen. gozdar. — Tako postopamo pri ostalih samostalniki, s tem razločkom, da napišemo sklone po vrsti (glej gori). Po glejmo si sedaj sklonila za posamezne skloni: Imenov. — rod. a itd. Sklonila se napišejo zraven. (Na tabli imamo: stavke, kakor smo jih brali, zraven samost. v dotičnih sklonih, še dalje: samost. razdeljene po sklonih in zraven: sklonila.

Pravopisje.

Tu imamo dvojce: 1. pravilno pisanje besed, 2. ločila.

Glede 1. točke. — Predstava besede je komplicirana:

a) zvočna predstava našega in tujega govora;

b) vidna predstava pisane in tiskane besede.

Ne zadostuje, razločno in pravilno govorenje, ampak je treba tudi, da učenec vidi besedo napisano in tiskano, in sicer večkrat; tako se mu vtisne celotna slika besede v spomin. Iz izkušnje vemo, da pri čitanju ne vidimo več posameznih črk, ampak vso besedo. Dokaz: Če pridemo do čisto neznanne besede se moramo ustaviti in jo analizirati. To sem omenil zaradi nižjih razredov. Novi izrazi se napišejo z velikimi črkami na tablo ter se prepisejo.

Pravopisje učimo le v zvezi s spisjem, ne samostojno. Pravopisne napake v vajah in nalogah se skupno popravljajo. Ravno tako tudi raba ločil, kakor sem že omenil pri poglavju o spisju.

DAVORIN TRSTENJAK.

Dne 10. februarja t. l. je umrl v Zagrebu po dolgem telesnem bolehanju naš zvesti tovariš in prijatelj ter duševni voditelj hrvaškega učiteljstva — Davorin Trstenjak v starosti 73 let.

Davorina Trstenjaka je rodila slovenska zemlja. Že v mladih letih ga je privedla usoda med brate Hrvate, kjer se je Trstenjak posvetil učit. stanu, ki mu je žrtvoval vse svoje bogate zmožnosti in sposobnosti. Med učiteljstvom je v njegovem kulturnem in gospodarskem snovanju in delovanju igral važno, odločilno in vodilno vlogo. Njegova jaka, izrazita osebnost je imela močnega vpliv na vse strani tako v lastnem stanu, kakor tudi v vsem prosvenem pokretu nove Trstenjakove ožje domovine ter vsega slovanskega juga. Poleg Filipovića, Basarička, Ivkanca, Lj. Tomšića, Pejnovića ostane v povestnici hrvaške pedagogike in hrvaškega stanovskega učiteljskega gibanja ime Davorina Trstenjaka zapisano za neizbrisnimi črkami.

Hrvaško učiteljstvo, ki se je združilo v »Savez hrvatskih učiteljskih društev« je dalo svojemu Trstenjaku največjo odliko: izbralo ga je za predsednika svoji centralni organizaciji, ki ji je načeloval do letošnjega leta. S tem je hrvaško učiteljstvo dokazalo, da odobrava Trstenjakovo delo, da se strinja z njim in da hoče hoditi po oni jasno začrtani poti, kamor je ponosno, samozavestno in pogumno krenila njegova markantna osebnost.

Trstenjakova odkrita in poštena duša se jasno zrcali v vsaki njegovi zapisani besedi, kakor se je brez hlimbe in zastrtosti oglašala iz vsake njegove govorne besede: kar mu je bilo na srcu, to mu je bilo na jeziku. A vse življenje mu je bila borba za svobodo šole, za svobodo stanu, za svobodo naroda! Zato njegov ugled požrtvovalnega kulturnega delavca jasno sveti na vse strani, dvigajoč maldušne, podžigajoč verujoče, da je le pravica in resnica zmagovalka in da v boju za idealne šole, naroda in človeštva podleže vse, kar ni iskrenega, poštenega in vzvišenega!

Slava njegovemu spominu!
(Po »Učit. Tovarišu.)

T. CARLYLE: O PLAHOŦI

Naša prva dolžnost je zatirati plahost. Moramo se je oprostiti, sicer nam je delo nemogoče. Naša dejanja so suženjska, neresnična, zgolj dozdevna, dá, naše misli so hinavske dokler biva v nas plahost. Biti moramo junaški, iti naprej in se moško oprostiti — v zaupanju, da smo poklicani in izvoljeni od višjih moči, in da nismo plahi. Može smo le dotlej, dokler obvladujemo plahost.

Odboru ŦrŦaške Glasbene Matice v spominsko knjigo!

Glasbena Matica bi imela biti središče vsega muzikalnega življenja v okupiranem ozemlju. Imeti bi morala vzorno šolo za klavir in vijolin, poskrbeti za učne knjige za te instrumente v našem duhu in jeziku, zalagati muzikalije po vzgledu Ljubljanske matice. Imeti bi morala vzoren pevski zbor, v zvezi z njim šolo za preobrazbo naših pevovodij in preosnovanje našega — sedaj podivjanega — cerkvenega petja. Zbirati bi morala naša in tuja glasbena dela v veliko monumentalno biblioteko.

Ustvariti bi si morala stalen kvartet na lok in orkester z neobhodno potrebnimi pihali za klasično muziko.

Glasbene šole se snujejo izven Matice; enako se zbirajo misleči ljudje, ki so posvetili svoje življenje umetnosti, drugod. Koliko umetnikov, koliko strokovnjakov je izšlo iz matične šole; koliko jih bo izšlo? Pevski zbor je bil na taki stopnji kakor Velesila ali pa zbor v Boljuncu ali pa na Proseku. Včasih so bili pri nas še boljši zbori. Napredoval pa je tudi danes: Od narodnih pesmi v začetku do umetnih (Adamičevih, Foersterjevih i. t. d.) in potem nič več naprej. Po vojni pa je črpal iz tujih literatur umetne in potem zopet narodne. Če bomo živi drugo leto pa iz »Slavčka« in čez dve bomo vsi vprek »dadaisti«. Na reformo cerkvenega petja ni vplivala Matica do danes niti najmanj. Kvartet: Prvi poizkus in zadnji obenem s Topičem je z njim ugasnil. Orkester so tisti, ki vedo povsod vse lepše in boljše, — omalovaževali; mojim besedam, da ga bodo zadržali, niso verjeli... Pa zgodilo se je. — Spomnite se na Topičev Koncert, pa spoznate, zakaj ni mogoče teh usodnih zmot odpuštili nikoli več! Danes se najde pri odboru samo še kdo, ki orkester — »zastopa«. Cesar ni, ni mogoče zastopati.

Krivdo za vse to je iskati v »razmerah«. Če bi advokatski zbornici predsedoval Srečko Kumar ali Janko Ravnik ali kdorkoli od umetnikov sploh, ... eh razmere so krive. Ako se namesto potrebnih mojstrov za klavir, vijolin in za drugo najemajo učenci, najemajo ženske, ki so v svojih zahtevah skromnejše, najemajo ljudje, ki so od vas drugje odvisni in so jim zaraditega vezane roke in usta, da ne sprejavorijo tega, kar bi morali in ne storijo tega, za kar je že skrajni čas — tedaj razmere, da razmere...

Da se socijalni položaj umetnika pri nas tako ponižuje, da se njegove težnje in težnje umetnosti pri nas ne uvidevajo, da se njegove žrtve ne cenijo više kakor žrtve, ki jih je doprinesel katerikoli stan, da velja umetnik pri vsemogočni gospodi za hlapca ali pa za berača... so proklete razmere... Res, zakaj si umetnik ne izbere kakega bolj rodoljubnega poklica, da bi imel tudi pisarno, v kateri bi delalo zanj pet, šest ljudi in bi prihajal sam le sprejemati avdijske in delit »gnade«. Potem ne bi imel stanovanja blizu strehe in sitnosti, da če mu kdo posodi posteljo, jo ima, če ne pa Bog pomaga.

Da se oni, ki učijo, odirajo, da se pri potrebnih stroških stiska, da se hrani v nepotrebnih fondih in da nazadnje vse skupaj hudič požre, so krive tudi razmere.

Da je Matica dekla nevredne gospodinje politike, so pač razmere, kakor so bile razmere za dramatično društvo preden je prišel Milan Skrbinšek.

Da se pri nas hoté ali nehoté vara umetnik, umetnost in ljudstvo — so tudi razmere.

»Le krepko naprej po začrtani poti« in imeli bomo slovenski kulturni škandal.

V Gospodovem letu 1921. Ivan Grbec.

IZ ORGANIZACIJE.

»Sežansko učiteljsko društvo« je zborovalo dne 10. marca t. l. Na zborovanju je referiral tov. Kenda o izidu deželne učit. konference, na kateri se je razpravljalo o šolskem vprašanju. O reviziji šolske samouprave sta govorila tov. Hreščak in Pahor, ki sta zavzela stališče, kakršnega mnenja je bilo tudi vse učiteljstvo. Sklenilo se je, da učiteljsko društvo temeljiteje pretrese to vprašanje, a šele nato se odzove zadnji okrožnici civ. komisarijata, ki zahteva od učiteljstva, naj bi tako vprašanje rešilo kar čez noč. O zastopstvu v okrajni šolski svet se je učiteljstvo ponovno izreklo, da bo vztrajalo na tem, kar je že sklenilo. Volitve so se namreč že vršile. Izvoljena sta bila tov. Strekelj in tov. Hreščak; slednjega civ. komisar pa ni hotel priznati. Učiteljstvo je sklenilo vztrajati in za slučaj ožjih volitev vzajemno pokazati svojo trdno voljo. Razpravljalo se je še o združništvu, nakar se je zborovanje zaključilo.

Sestanek učiteljstva vipavskega sodnega okraja. Dne 10. marca se je sestalo učiteljstvo vipavskega sodnega okraja v Vipavi v hotelu »Adrija«. Tov. Kmet, naš agilni predsednik, je z zadovoljstvom pozdravil skoro polnoštevilno zbrano. Je namreč tudi nekaj takih, ki se sicer radi odtegujejo skupnim sestankom.

Razmotrivali smo o preuredbi šole z avtonomnega, pravno-ekonomičnega in didaktičnega stališča ter o preustroju našega pravnega stanja, o višji zobrazbi učiteljstva in naših plačah. Prišli smo soglasno do enotnih predlogov, ki se bodo končno obravnavali na okrajni konferenci v Postojni dne 1. in 2.

aprila. Pred razhodom smo še zapeli par naših večno lepih pesmi in sklenili smo, da se v prihodnje sestanemo vsak mesec. Imeli bi se vsikdar o čem pogovoriti in treba je, da se spoznamo do dna, da natančno vemo, koliko in kakšnih moči in sposobnosti je v nas. Tovariša Iv. Mercina in Feigl, ki je bil navzoč kot gost, omenita, da bi bilo umestno, da se tudi goriško in nekdanje kranjsko učiteljstvo bolje spozna med seboj. Hubelj naj nas ne loči več; nikakih mej ne sme biti več med nami. Spajajo naj nas Golgota, značajnost in neomajna vera v Velikonoč. — Razšli smo se v svesti, da je bil to eden najlepše uspelih sestankov po vojni. Prihodnji sestanek bo 7. aprila istotam.

ŠOLSKE VESTI.

Komu v korist bo ta debata? V zadnji številki »Učit. lista« smo objavili članek tov. Pahorja, ki govori o organizaciji združništva med našim narodom in je po nazorih, ki jih v njem razvija, odgovor učitelja-socijalista na »Besedo slov. učiteljstvu« ki jo je prinesla »Edinost« od 22. svečana. Ugotavljamo takoj na tem mestu, da je število pristašev »enotnega združništva« (nazor, kateremu nasprotuje tov. Pahor) v našem stanu veliko in da so le redki, ki so prepričani o nujnosti organizacije združništva v okviru posameznih strank. In vendar smo dali našemu tovarišu svobodno besedo v listu, da je lahko svoj nazor podrobneje obrazložil ter obenem odgovoril na zaključne besede člankarja v »Edinosti«, ki so izzvenele v trditve, da je delo na združnem polju vseh tovarišev-socialistov narodu v škodo. Tovariš Pahor, ki je član »Zveze«, je imel tedaj pravico, da se v našem listu oglasi v imenu svojim in svojih somišljenikov, ki delujejo v isti smeri. Članek smo tem raje objavili, ker je bil v svojem osnovnem tonu načelen.

Nanj je odgovoril v »Edinosti« od 19. marca g. Virgilij Šček v članci, kjer trdi, da naš tovariš »kmetov ne pozna, ker tiči le v 2. nadstropju sežanske ljudske šole itd.«

Na ta odgovor nam je poslal tov. Pahor obširen, temperamentno pisan članek z naslovom »O metodi samostojnega združništva«, v katerem trdi, »da dopušča politično uverjenje g. V. Ščeka dvojno korist«. Tu navaja naš tovariš nastop svojega nasprotnika o priliki nekega shoda na Krasu, kjer se je vršila javna debata o združništvu. Ves članek tov. Pahorja je hudo oseben in prepričani smo, da bi z njegovo objavo potegnili naše strokovno glasilo na nivo vsakdanje politične borbe, kar bi po smeri, ki ga je zavzel razgovor med obema nasprotnikoma, ne razjasnilo čisto nič pojmov in bi ne pomenilo tedaj nikakršne koristi ne za slov. učitelja in niti za slovenski narod sam.

Pa smo prejeli od g. V. Ščeka še en dopis, kjer ugotavlja, da ne misli spraviti pod en klobuk vseh slojev našega naroda (kar trdi naš tov. Pahor), ker se v narodnih združenjih organizirajo le kmetje, delavci in sploh vsi izkoriščani stanovci, a to brez vseh kapitlastov, ki jih ima naš narod le majhen odstotek.

Iz vsega podanega je razvidno, da je zašla debata o združništvu na pot, ki jej mi ne moremo slediti. Problem, ki je bil v začetku zastavljen je ta: Ali bo imel naš narod korist od tega, če je združno organiziran po strankah, ali ne! — To je vprašanje, ki bi utegnulo zaimati naše tovariše. Vse drugo je samo pikolostvo, ki ne vodi nikamor.

Uredništvo »Učit. lista«.

Starši kot gosti v šoli. Nemško naučno ministrstvo je izdalo odlok s katerim dovoljuje učiteljem prepustiti starše šoloobveznih otrok kot goste k pouku. Vprašanje o javosti pouka ima med Nemci precej pristašev pa tudi nasprotnikov; zato je dalo ministrstvo učiteljem v tem oziru za enkrat prosto roko. Namen tega koraka je zblížati šolo in dom.

Odhod v Jugoslavijo. Dr. Francišek Kos, profesor na idrijski realki, je bil imenovan za kustosa na Rudolfinov muzej v Ljubljani in je v teh dneh zapustil svoje mesto v Idriji. — Ravnotako je odšel v Jugoslavijo profesor Ludovik Mlakar, ki je bil imenovan za profesorja slovenščine na realko v Ljubljani. — Tako se krči na našem ozemlju število učnih moči in če pojde tako naprej, bo ves krik in vik za izpopolnjenje našega šolstva popolnoma zaman. Saj ne bomo mogli v najkrajšem času niti več postaviti poštenega profesorskega zbora za eno edino šolo. In potem še govorimo o nekem razvoju. Vprašanje je, ali ga ne oviramo tudi sami! Za ironijo pa smo čitali ob odhodu prej omenjenih gospodov v »Edinosti« vesti iz Idrije s sledecimi stavki: »Nisem mislil, da smo bili tako tesno zvezani,« je pravil učitelj svojim tovarišem. (Bil je namreč ginjen nad slovesom, ki mu ga je pripravilo idrijsko dijaštvo.) »Rad grem na novo službo, a silno težko mi je oditi in zapustiti tako srčno vzajemnost. Ko bi bil prej vedel, da ima človek toliko zaupanja in ljubezni na zavodu, bi bil še tu ostal.« — Mij pa pravimo: To so fraze, ki ničesar ne operejo!

Naša nada. Naznanjamo, da so priprave za izdanje prve številke tega novega našega mladinskega lista že v polnem teku, tako da bo mogel list iziti že v prvi polovici tega meseca. Ob tej priliki priporočamo še enkrat vsem tovarišem, posebno pa Istranom da delajo vztrajno za obstoj tega lista, ki bo pomenil istrski deci to, kar pomeni »Novi rod« slovenski. Vsak naj stori torej svojo dolžnost!

Zborovanje društva »Unione magistrale giuliana« v Trstu. V dneh 11. in 12. marca t. l. je zborovala v našem mestu zveza italijanskega nacionalistično-liberalnega učiteljstva Juliske Benečije. Zborovanja so se udeležili odposlanci vseh deželnih učiteljskih društev in svoja zastopnika je poslalo tudi osrednje društvo iz Rima. Na dnevnem redu je bila, poleg drugih, tudi točka o gospodarskih in moralnih zahtevah učiteljskega stanu, dalje točka o bodoči preuredbi našega šolstva. Stališče, ki so ga zavzeli zborovalci, je razvidno iz obširnega dnevnega reda, ki ga navajamo v skrajšani obliki: V ožigled nujni potrebi, da se deželna zakona Istre (iz l. 1908.) in Goriske (iz l. 1906.) nanovo preuredi v smislu popolnega izenačenja učiteljskega stanu z drugim, z enakovrednimi nauki opremljenim deželnim uradnim, se zahteva, da se 1) priznajo meščanskošolskemu učiteljstvu na deželi iste pravice, kot jih ima v Trstu; 2) gmojni položaj učnega osebja ženskega spola naj izenači z moškim; 3) pokojninsko vprašanje službojočega učiteljstva naj se uravna po novih preuredbah; 4) da se do popolne izvršitve teh učiteljskih postulatov, dovolijo učiteljstvu primerni predjudi na račun končne ureditve, in sicer a) učnim osebom brez družine predjem mesečnih 100 lir; b) oženjencem obremenjenim z 2 osebama mesečnih 150 lir; c) oženjencem s 3 ali več osebami mesečnih 200 lir. Ta predjem naj se meščanskošolskemu učiteljstvu z izpitom zviša za 50%, onemu brez izpitov za 40%. Vsi poviški naj imajo veljavo od januarja 1921.

Glede preuredbe šolstva so se zborovalci, videč stanje, v katero je zašlo naše šolstvo po krivdi nesposobnosti vladnih krogov, izrekli za rešitev tega važnega vprašanja od strani učiteljstva samega. V to svrhu pozivajo osrednje vodstvo v Rimu, da ustanovi v okrilju organizacije poseben odbor, pomnožen s šolniki iz naših krajev, ki naj po temeljitem proučenju italijanskih in avstrijskih šolskih zakonov končno veljavno uredi šolstvo v modernem duhu. Pri tem delu naj velja načela, da je vzeti iz obojih šolskih zakonodaj, kar je dobrega in to uveljaviti po vseh državah. To delo bo mogoče ustvariti po uverjenju zborovalcev najkasneje do decembra letošnjega leta.

Šolska občina. V letčni drugi številki nemške pedagoške revije »Schaffende Arbeit und Kunst in der Schule« (Založništvo A. Haase, Praha, Annahof) razpravlja Pavel Flere o šolski občini in njenem delovanju. Revijo priporočamo vsem, ki se želijo natančneje seznaniti z modernimi stremljenji na šolskem polju.

Telesna vzgoja. Pedagoški in znanstven list »Popotnik«, XLI. prinaša izpod peresa znanega veščaka dr. Ljudevita Pivka sledeče strokovne članke o telesni vzgoji: 1. »Glavna metodična načela za telovadbo«. — 2. »Učni načrt za telovadbo na štirirazrednih deških meščanskih šolah«. — 3. »Telesne vaje ženske dece«.

Učitelj — knjigovez. Geslo naše šole se glasi: delovna šola! Ali ne bi bilo umestno, ko bi učitelji in tudi učiteljice — naučili učence vezati knjige? Seveda, najprej bi se morali tega sami naučiti. Ali bi bilo to tako težko? Kdor hoče, gotovo najde priliko za to. Jaz sem trdno prepričan, da bi s tem najbolj pospeševali namen, ki stoji danes na dnevnem redu. Kako naj šola budi v učencih zanimanje do dobrega čtiva, tudi za tisti čas, ko ne bo več učitelj stal za njimi in jih vedno drezal. Pravzaprav je to isto, kakor vprašanje: Kako naj učitelj budi zanimanje za nadaljno izobrazbo? —

Zelo hvalevredno delo bi bilo, ko bi učiteljska društva vzela to stvar v roke. Morebiti bi kazalo, da se najprej nekoliko učiteljev in učiteljic, ki imajo najlepšo priliko za to, nauči v šolskih počitnicah pri kakem knjigovezu, kako se to delo opravlja. En teden dni bi bilo gotovo zadosti za to, morebiti še manjše. In ti bi potem pokazali svojo umetnost svojim tovarišem. S tem bi najprej učiteljeva knjižnica veliko pridobila. In od učiteljev in učiteljic bi se potem lahko naučili učenci.

Morebiti bi bilo tudi mogoče na sličan način se naučiti, kako se iz desk izdelujejo primerna stojala za knjige. To bi bila lepa in hvaležna naloga delovnega pouka. (Iz »Ped. Letopisa«, XIV.)

Pazinska okolica je tudi občutila »bojevniško« bojevitost. Ker je padel baje mednje kamen, so ti začeli streljati, preiskovali so stanovanja, zaplenili so nekaj poljskega orožja, dali so aretirati nekaj ljudi in so nato vdrli v stanovanje našega tovariša Medvediča, kjer so razbili vse, kar jim je prišlo pod roko.

Iz Furlanije. »L' Idea del Popolo« je prinesel člančič v katerem je opisal razmere na šolah v Furlaniji, kjer poučujejo učitelji, ki jih učenci ne morejo razumeti; 90 odstotkov furlanskih šol ima take učitelje. Kaj naj porečemo k temu šele mi, ki nimamo z it. jezikom sploh nič sorodnega in je naša mladina v Gorici primorana, da pohaja v italijanske šole?!

Abecedne tabele za ljudsko šolo se dobé v knjižnici K. T. D. (Gorica). — Cena: 12 L za 25 pol v velikosti 60x50 cm.

DAROVI.

Ob priliki krsta pri »Lojzetu« se je nabrala za naše malčke lepa vsota 96 L. S tem denarjem se je naročilo šol. vodstvo v Dornbergu na 8 iztisoč »Novega Roda«. Darovali so po 12 L sledeči gg. Inz. Gasser, Ign. Križman, Jaka Rojc, Fran Drufovka, Andrej Vodopivec, Ernest Šinigoj, gđc. Jelšek in ga. Jos. Golja, Bog daj mnogo posnemovalcev!

Književnost in umetnost

»Novega Roda« 3. štev. je izšla s sledečo vsebino: 1. I. Gruden: Pustov pogreb. 2. Fr. Bevk: Lovec in zajček. 3. K. Širok: Tri ptičke. 4. Cv. Golar: Ej, hej! 5. Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka. 6. Slika. 7. Multatuli — Fr. Ločniškar: Pravljica o japonskem kamnoseku. 8. Rutar — Simonov: Naši pradedi pod Franki. 9. Slika. 10. Zv. Kosem: Domo-tožje. 11. Pouk in zabava. 12. Kotiček malih.

»Mladika«, Peta štev. ima to-le vsebino: 1. Dr. Fr. Detela: Vampir. — 2. Joža Lavrenčič: Materi. — 3. † Branko Jeglič: Anka. — 4. Stano Kosovel: Pisma z doma. — 5. Milan Pugelj: Glasba. — 6. Janko Samec: Otroka moja. — 7. Finžgarjeva petdesetletnica. — 8. Venceslav Belé: Detinsko blagovestje. — 9. Za naše malčke. — 10. Iz naše književnosti. — 11. To in ono. — Uredništvo in uprava »Mladike«, Gorica (ul. Carducci 4). — Stane na leto 16 L.

Dr. Janko Bezjak: »Občna zgodovina vzgoje in pouka s posebnim oziranjem na ljudsko šolstvo«. Ljubljana 1921. Kr. zaloga šolskih knjig in učil. Cena broš. 50' — K. Strani: 258. — Evo nam knjige, ki smo je Slovenci pogrešali. Knjiga je spisana seveda v prvi vrsti za naše dijaštvo (za moška in ženska učiteljišča). Za rabo na učiteljiščih je morda malo preveč obširna, toda za poznejšo rabo jako priporočljiva. Pisatelj je razdelil vso snov v 12 poglavij: I. Vzgoja in izobrazba pred Kristom; II. začetna doba krščanstva; III. srednjeveška vzgoja in izobrazba; IV. prehod na novi vek, doba humanizma; V. vpliv reformacije na šolstvo; VI. doba realizma; VII. najiminentnejši pedagogi 17. stoletja; VIII. pietisti; IX. vzgoja in šolstvo v 18. stoletju; X. Ivan Henrik Pestalozzi; XI. drugi važni pedagogi 19. stoletja; XII. zastopniki modernih vzgojeslovnih struj. — V njenih poglavjih dobimo poleg znamenitejših tudi še manj znamenite pedagoge ter nam opisuje vse preporode in obrate v pedagogiki do današnjega dne. Izredna posebnost dr. Bezjakove »Občne zgodovine« pa tiči na njenih zadnjih straneh v XI. poglavju (oddelek C): »Ljudsko šolstvo 19. stoletja in najnovejše dobe na Avstrijskem, zlasti pri Slovencih«. Pedagogom tega časa sta postavljena na čelo V. E. Milde (1777-1853.) in A. M. Slomšek (1800-1862.; 13 strani). Tema sledi cela vrsta pedagoških pisateljev, kakor: Vodnik, Primic, Ravnikar, Metelko, Praprotnik, Tomšič, dr. Močnik († 1892, ne l. 1877!), Klodič, Hubad, Levec in dr. D) oddelek govori o ljudskem šolstvu pri Srbih, in sicer pri Srbih na avstr.-ogrskih tleh in v Srbiji. V zadnjem (XII.) poglavju pa označi g. pisatelj tiste vzgojeslovce, ki zastopajo razne struje modernega vzgojeslovja. Ti so: Meumann, Natorp (družabno vzgojeslovje), Kerschensteiner (državljanška vzgoja in delovna šola), Förster, dr. Papst in Scherer, Lichtwark, Ellen Key (Otrokovo stoletje), k zadnji pa Slovenca Viktor Bežek (1860-1919) in Henrik Schreiner (1850-1920). — Želimo, da si dr. Bezjakovo »Občno zgodovino vzgoje in pouka« nabavi vsak učitelj (saj je to prva v slovenskem jeziku), da bo spoznal svoje velike može, ki so neumorno in požrtvovalno delovali na polju vzgoje in pouka. — Vladimir.

Poziv. »Narodna Tiskarna« v Gorici (Vetturini 9) izda tudi za prihodnje leto Koledar, Zabavno knjižico in če le mogoče še eno knjižico.

V ta namen se obračamo do vseh naših cenj. pisateljev, pesnikov in prijateljev, naj bi nas krepko podprli, da bi mogli tudi v bodočem letu napredovati. V bodoči izdaji bi radi pokazali svetu vso lepoto naše ljubljene domačije. V ta namen potrebujemo spisov in fotografij o vseh lepotah in zanimivostih naše domačije, ki je prišla pod Italijo, zlasti fotografij lepih cerkva, šol, samostanov, gradov, pokrajini, zgodovinskih oseb, kipov, fotografij naših kulturnih delavcev, pisateljev, pesnikov, slikarjev, kiparjev, naših umnih kmetovalcev, bivših poslancev, umnih rokodelcev, sploh vsega, kar dela našo malo domovino zanimivo, slavno in veliko. Posebno skrb naj obračajo naši prijatelji na narodne noše, na skupine društvenikov, zadrugarjev itd. Imeti želimo fotografij vseh še ohranjenih noš na Goriškem, Tržaškem, v kanalski dolini na Koroškem, v beneški Sloveniji, v Istri in na Kranjskem. Vse, kar je iz davnih časov še lepega, dobrega in zdravega v našem poštenem ljudstvu, naj pride na dan. Naša izdaja naj vzpodbudi rojake, da bi se spet poprijeli lepih in častitljivih šeg, običajev in noš naših dedov in da bi zabrusili med staro šaro, kar smo nelepega sprejeli od tujcev. Pokazimo spet, da smo vredni sinovi slavnih dedov! — Spise in fotografije bi radi imeli že v rokah do konca maja t. l. — Bodi naše podjetje za prihodnje leto posebno kulturno delo, ki naj navda našemu ljudstvu poguma, ponosa, vztrajnosti in navdušenosti za nadaljevanje narodnega življenja in delovanja. Pokazimo vsemu svetu moč in voljo, da hočemo tudi v bodočnosti živeti kulturno življenje prosvitljenega naroda. — Uprava »Narodne Tiskarne« in Uredništvo Koledarja.

»Beneško - slovenske narodne pesmi«. V kratkem izidejo »Beneško - slov. nar. pesmi«, ki jih bo izdala »Glasbena Matica« v Ljubljani. Pesmi je 80, med temi 10 rezijanskih. — Pri marsikateri izmed teh pesmi se poznajo sosednji vplivi, mnogo pa je tudi popolnoma domačih. Odlikujejo se po lepi in lahki melodiji.

Rijavec in Beteto sta angažirana za prihodnje sezono pri ljubljanski operi.

J. Brinar: »Čitanka za meščanske šole«, II. del. Ljubljana 1921. Kr. zaloga šolskih knjig in učil. — Ravnokar je izšlo tretje predelano izdanje imenovane čitanke II. del. Stane broš. 30'50 K, vezano 33 K. (I. del pred. izd. istega pisatelja je izšel lani.)

»Pevca«, glasilo Pevske zveze. Leto I., številka 1-2. V Ljubljani 1921. — Prejeli smo 1. in 2. številko tega lista, ki ga izdaja »Pevska zveza«, ustanovljena v Mariboru dne 31. julija l. l., kot osrednja organizacija vseh pevskih zborov, delujočih na podlagi načel »Slov. kršč. soc. zveze«. Njen namen je a) dvigniti pevsko umetnost po vsej Sloveniji do kar moč višoke stopnje in b) vzbujati posebno zmisel za slovensko narodno pesem. To strokovno glasilo namerava v poučnih člankih seznanjati pevovodje in pevce z vsem, kar jim je treba vedeti pri njih delovanju. V posebni prilogi bo prinašal zaenkrat samo pesmi za zборе (moške, mešane in ženske), ki bodo tako lahki, da jih bo vsak zbor pel brez težav.

Prvi zvezek »Pevca« ima sledečo vsebino: Naši načrti. — Dr. Mantuani: Poberite ostanke. — St. Premrl: K Beethovnovi 150 letnici. — M. Bajuk: Narodna pesem v sekiricah. — Fr. Zabret: Važnost društvenega petja. — Vestnik. — Poročila. — Nove skladbe. — Glasbena poročila. — Razne vesti. — Za dobro voljo. — Listnica uredništva.

Ima tudi Glasbena prilogo v malem formatu (8 strani) s sledečimi zbori: Dr. Kimovec: Zaročenka. (Moški zbor.) E. Adamič: Kazen. (Moški zbor.) St. Premrl: Pesem o belem dnevu. (Mešani zbor.) Dr. Kimovec: Dobro jutro — Dekliška. (Harmonizacija za mešani zbor dveh narodnih pesmi iz Prekmurja.)

»Pevca« bo dobrodošel posebno zborom na deželi, zato ga našemu učiteljstvu prav toplo priporočamo. Uredništvo je v Ljubljani, Pred škofijo 3/II, uprava pa v Ljudskem domu. List stane za celo leto z glasbeno prilogo vred 30 K.

Velikonočno prilogo je izdala »Eдинost« in »Straža«. Pri »Eдинosti« so zastopani bolj pisatelji in pesniki onstran meje, pri »Straži« — domači. — »Pučki prijatelj« pa je začel priobčevati v podlistku mladinsko beletrijo.

»Življenje za umetnost«. Tako se imenuje doslej neobjavljen Turgenjev roman, ki so ga našli pred kratkim. Roman ni bil objavljen zategadelj, ker opisuje razmerje Turgenjeva do neke slovite pevke in je Turgenjev določil, da bodi roman objavljen šele 10 let po smrti pevke.

Dr. Ljudevit Pivko: »Dramatsko pesništvo«. To delo izda »Slovenska šolska matica« v Ljubljani izven naročnine.

»Zora - Luč«. Tako se imenuje mesečnik, ki ga izdaja jugoslovensko kat. dijaštvo. Upravištvo je v Ljubljani (»Ljudski dom«). — Stane polletno 24 K.

O srbohrvaški sodobni literaturi priobčuje »Das literarische Echo«, ki izhaja v Berlinu, dolg članek, kjer skuša seznaniti člankar E. Krünes Nemce z najboljšimi sodobnimi pisatelji na Hrvaškem in v Srbiji. Ob tej priliki omenja mimogrede tudi našega Iv. Cankarja.

»Leonova družba«. Dne 21. febr. t. l. se je vršil v Ljubljani občni zbor »Leonove družbe«. — Za predsednika je bil zvoljen dr. Jos. Srebrnič, vseučil. prof.

Naš kipar Dolinar se je vrnil iz Amerike v domovino.

Razne vesti.

»Društvo meščanskošolskih učiteljev za Slovenijo«. Dne 13. febr. t. l. se je vršil v Celju priprav. občni zbor »Društva meščanskošolskih učiteljev za Slovenijo«. Društvo sprejme kot člana vsakega, ki slušuje na meščanski šoli, brez ozira na izpit. — Za predsednika je bil izvoljen soglasno ravnatelj Humek.

Usposobljenostne preizkušnje za telovadbo v Sloveniji. Poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani je odredilo, da se kandidati(-inje), ki imajo usposobljenostni izpit za obče ljudske ali za meščanske šole lahko prijavi k posebni usposobljenostni preizkušnji iz telovadbe kot obveznega predmeta na ljudskih in meščanskih šolah.

Ženski salezijanski zavod v Sloveniji. V Sloveniji se snuje nov zavod za slovenske Salezijanke, kakršnega Slovenci še nimajo.

Tečaj za ruske učitelje v Jugoslaviji. Za ruske begunce-učitelje, ki želijo učiteljevati v Srbiji, je ustanovljen trimesečni tečaj za učenje srbskega jezika in za popolnitev usposobljenosti iz predmetov nacionalne skupine. Tečaj se bo ustanovil na beograjskem učiteljišču.

Predsednik višjega šolskega sveta v Ljubljani. Minister prosvete v Jugoslaviji je imenoval na podlagi nove naredbe predsednikom višjega šolskega sveta dr. Stanislava Bevka, ravnatelja na realni gimnaziji v Ljubljani.

V Združenih državah Amerike se vršijo agitacije za preosnovno šol. Zahteva se uvedba obligatoričnega pouka do 15. ali 16. let. Za časa vojne so šole precej zanemarjili. Šole so bile vse prenapolnjene. Učitelji so trpeli. Dasi je draginja rastla, plače učiteljev se niso višale, vsaj razmeroma z draginjno ne. Kam je privedlo to? — Učitelji so si izbirali druge službe in zgodilo se je, da je primanjkovalo okrog 100.000 učiteljev samo v Združenih državah. To napako si prizadevajo sedaj popraviti.